О күнләр унудулмајачаг

Гыјмат Мусајевин ајрыча китаб шәклиндә нашр едилмәји «Шимал күләји»[1] романы нәсримизә мühүм бир мәсәлә бәхш етмишдир. Бу, 1918-чи илдә ингилаб Бакы сә'ләсинә гаршы башлыча гәһрамәнлары—јенидәнјарадылмыш Интизам гошунлары, адамларын характери бу јенидәнјарадылмыш, јеј ирадә вә јеткинлик нүмајиндә ајна сах вә дәгигә көтүрүлмүшдүр.

Биз, Гыјмат Мусајевин өз әсәрләри үзәринә тәләбкарлыгла ишләјән бир ушаг јазычысы кими тәнијирсиз. Онун јарадычылығы илдән-илә, әсәрдән әсәрә тәкмилләшир; онун сон әсәрләри тәкчә ушаглар үчүн дејил, бөјүкләр үчүн да мараглыдыр. Ушаглардан әтрәф јазычынын бағчы бәлкә әсәрдә бела да өлмәдиләр.

«Шимал күләји»нин мүәллифи өз-өзүнү тәкрар етмәмишдир. Онун бу романындакы бадиәләр вә инсан характерләри тәәлиф едилдә, бу илдә Јетимин сүрәтләри ајрыча гејд олунмаға лајигдир. Дөгрудур, бунлар јушар олараг башгаларыны хатырладырлар, амма өз фәрди типик хүсүсијәтләриә, јетимин Бакы Комитети рәфәгәләрә јазмаларындакы дигәтини бу мүһүм мәсәлә чәлб етмишдир. Шаир, нәсри вә драматургларымыз партијанын чағырышына сөз вериб, ингилабә тарихи мәнзәрә бир сыра јени көзәл әсәрләр јаратмышлар. «Шимал күләји» онлардан бириндир.

Романы оху́јаркән хатырламысан 1918-чи илдән јухары, һәм сәнијәсиндә, һәм да агыр күләји көләрмәмизин гаршысындан кәлиб кечир. Јенинчә азадлыга чыхмыш Бакы пролетариаты өз сәдаәтини бөлшевик комиссарларынын рәһбәрлији илә шәһәр вә онун әтрафында бир тәрәфдән бөјүк ингилаби ишә апарыр, о бири тәрәфдән да хариҹи вә дахилдә дүшмәнләрә гәләбә мүбаризә көрүнүрләр... Империалист әмәлдарлар нефт Бакысынын јардым бир тика кими пәнчәләринә кечирмәјә чалышырлар, Алман-чәк ишгалчылары һәм вахтда шәһәрдән чыхыб кетмәк истәмирләр. Инкилис ишгалчылары исә минбир һүләјә әл атырлар... Онлар мөншевикләрин, есерларын вә дашнакларын васитәсилә Бакы Советини өчүрмәк дәрәјәсинә, елкәнин сәрвәтләрини јиғмаһмаг үчүн вурушурлар. Бела бир мүрәккәб дахилдә вә бејнәлхәлг шәраитдә Бакы пролетариаты, Азәрбајчан халгы азадлыг уғрунда дөјүшүр, Совет Русијасы илә бирләшмә гөрүјүр. Гејри-бәрабәр гүввәләрлә мүбаризәдә, һәмчә, Бакы Советі мүвәггәти сүгут едир. Романда, һакимијәтә ајна олмаг үчүн бүтүн бир күсәрәләрдә јашмасын дејмәк олмаз, лакин азадлыг әсәрләрини дадан зәһмәткешләрин мәнәвијәти, бу илдә Бакы зәһмәткешләрини мәнәвијәти, бу илдә Бакы зәһмәткешләрини мәнәвијәти, бу илдә Бакы зәһмәткешләрини